

FÜGGETLEN UJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSEGÉNEK KOZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Egészévre 6 korona
Félévre 3 korona
Negyedévre 1 korona 50 fillér
Egyes szám ára 14 fillér.

Felelős szerkesztő:

SZILASSY ZOLTÁN
az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,
IX. ker., Üllői-út 25. szám. (Köztelék).

Kossuth Lajos századik születésnapján.

Magyarok, magyar anyák, ifjak és leányok, imádkozzatok! Boruljatok le a szent anyaföldre és csókoljátok meg hálátelt szívvvel annak magyar vérrel öntözött rögeit.

Imádkozzatok! Most száz esztendeje, 1802. szeptember 19-dikén született meg az a Megváltó, aki a magyar népet megszabadította a szolgaságtól. Nevét nem kell ki-mondani, tudjátok ki volt: *Kossuth Lajos*. A nazareti Krisztus Jézus egy egész világot szabadított ki a keresztény szeretet szentségével a gyűlölet rabszolgaságából, Kossuth Lajos csak egy nemzetnek politikai rab-

Kossuth Lajos 1848-ban.

ő nem születik meg száz évvel ezelőtt, nemzet vagyunk-e még mi magyarok? Alig vagyunk. Elnyelt volna bennünket az az osztrák áradat, melynek rablánczait háromszáz esztendőnél hosszabb ideig hordozták apáink és ős-apáink a nyakukon. Az az osztrák áradat, mely mikor vonaglóban volt, hogy a mi véres verejtékünkön, vagy a kiomlott vérünkön tovább táplálkozhassék, ellenünk uszított ezen a mi földünkön mindenkit, aki nem magyar. A tótot, a horvátot, a rácot, az oláht. Hogy gyilkoljanak meg bennünket, az apáinkat, a gyer-

bilincseit tördelte széjjel, de ne feledjétek, hogy mekeinket, a csecsemőinket, az anyákat, szüzeinket, mindent, ami magyar. A pokoli munka

MAUTHNER ÖDÖN

csász. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPESTEN,

VI. ker., **Andrássy-ut 23. szám,**
VII., **Rottenbiller-utca 33. sz.**

Ajánl luczernamagot, muharmagot, tarlórépamagot, piros kölesmagot, fehér kölesmagot, **BIBOR-HEREMAGOT**, pohánkát, mustármagot, lóbabot, téli borsót, téli bükkönyt, szőszös bükkönyt, (*Vicia villosa*), továbbá raffiaháncsot és rézgáliczot legelsőrendű minőségben, a legjutányosabban.

Vesz: bármely mennyiségben biborherét és tavaszi repczét.

nem sikerült, mert megszületett ezelőtt száz esztendővel Kossuth Lajos. Megszületett és 1848-ban az ő lángszavára csatarendbe, harcra állt ennek a nemzetnek nemcsak ifjusága, hanem az apák és az anyák is. És az az ellenség, mely szabadságunkat jött elrabolni, véres fejjel kétfelé futott ki az országból, a mi vitéz honvédeink, félisteneink kardcsapásai előtt.

Boruljatok le, magyarok, a vérrel öntözött anyaföldre és imádkozzatok. Most száz esztendője, hogy megszületett a mi Megváltónk: Kossuth Lajos.

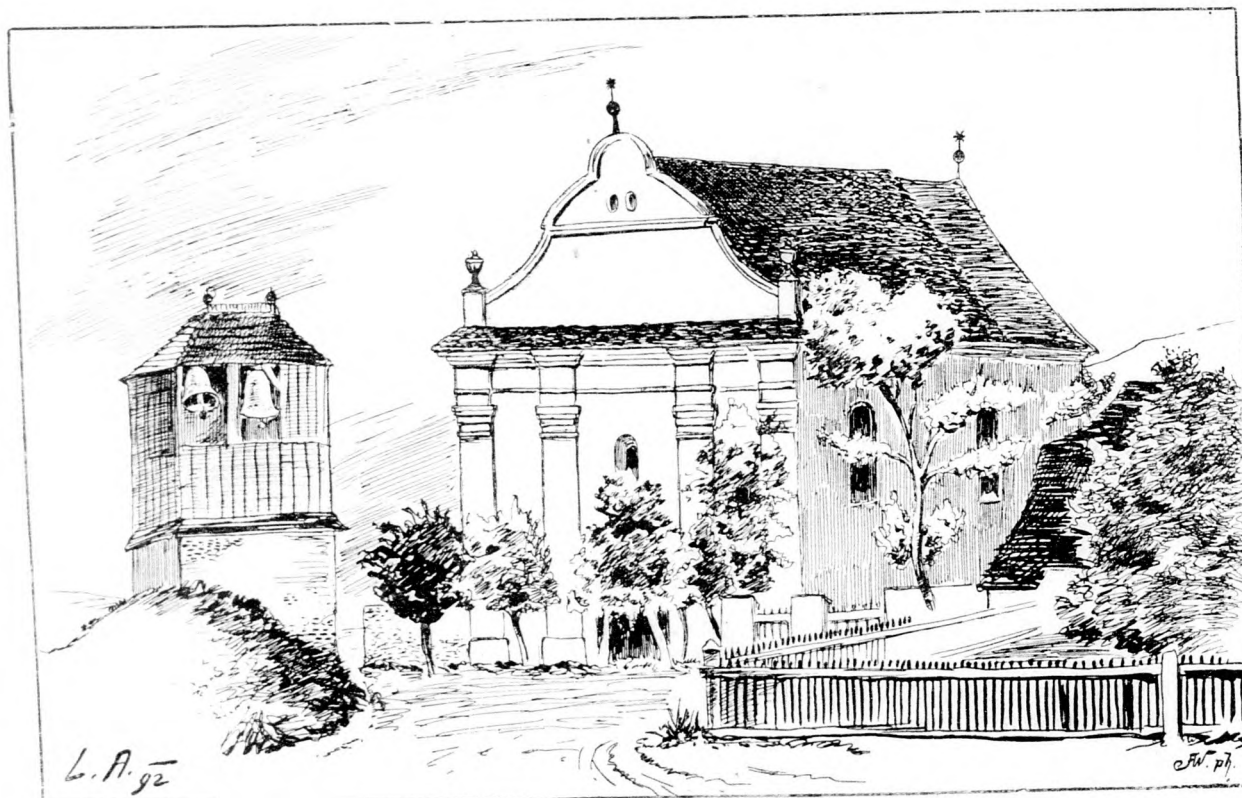
Kétfelé futott ki

Kossuth anyja, szül. Wöber Sarolta.

ebből az országból a véresfejű ellenség és győzött a magyar. Ekkor az osztrák zsarnokság odaborult segítséget kérni a minden oroszok fehér czárjának fekete trónusa elé. És jött a magyarra kétszázézer muszka kozák. Legjobbaink elvérztettek a csaták terein. Petőfi Sándor a segesvári sikon és két hatalom ellen akkor is győztünk volna, ha nem jött volna az árulás — ott Világosnál. Mint II. Rákóczi, Kossuth Lajos is bujdosásba ment s az Rodostóban halt meg, emez Itáliában a magyar szabadságért. Kiment a hontalanság vértanuságos halála volt.

Imádkozzatok!

A tályai régi templom, hol Kossuthot keresztelték.

Elárulták, legyőzték 1849-ben a magyart, de megölni nem voltak képesek. Nem, mert örködtől fölöttünk Kossuth Lajosnak a szabadság szárnyain magasan lángoló szelleme. Ahol a szabadságért lelkesülő népek lakoznak ezen a földtekén, rokonszenvre hívta azoknak lelkeit, a rabigába hajtott magyarság szentséges ügye iránt. És a zsarnokság, mely meggyilkolta első alkotmányos miniszterünket és azt a tizenhárom, a szentet, a vértanút, ott — Aradon, nem merete megfojtani a rablánczra tűzött oroszlánt: a magyart!

Imádkozzatok!

Ruttkayné, Kossuth nővére.

Most van Kossuth Lajos születésének századik évfordulója.

Száz éve született és most nyolcz esztendeje jött haza a nagy száműzött, diadalmenetben és — koporsóban. Kísérte hűséges hitvestársa. Meszlényi Terézia és leánya — koporsóban. Amerre jöttek ezek a koporsók, a magyar népnek százezrei üdvözölték. Amerre a vonat dübörgött holttemével, örökre lezárult szép kék szemével, zokogva borultunk le mind a magyarok. Ahogy jött az a vasut a három koporsóval, onnét Arad felől egy üstökös csillag szállt fel a menynek bol-

Zelenka püspök felszenteli a tályai új templomot.

Farbaký esperes beszél a tályai új templomban.

tozatára és reá ragyogtatta tizenhárom águ fénykoronájának sugárkévéjét. A félistenek, akik az ő hívő szavára haltak meg a hazáért s félszázad óta pihentek a föld alatt — ébredézének s csontkarjaikkal kopogtatták meg sirhantjaik födelét és csontajkaik suttogta: Haza jöttél! Haza jöttél! Isten hozott!

Imádkozzatok!

Most van Kossuth Lajos édes apánk százestendő születése napja!

Eltemette a nemzet nagy halottját, aki nem

halt meg, mert lelke itt ragyog közöttünk.

Nem érzitek-e melegét, tüzét, akkor, mikor valaki bántja a magyart? Nem-e ez hevíti forróvá vérünket, mikor ellenségeink megtépik Mária-képes szent nemzeti lobogóinkat? Nem látjátok-e fényét, azt a csillagot, mely föltűnik éjék éjszakáján s odavezett bennünket emlékezetéhez, a monoki kis udvarházhoz, ahol született, a tályai kis templomhoz, ahol megkeresztelték, jószágos édes anyjához, áldott lelkű nővéréhez, Ruttkayné Kossuth Lujzához, aki hűséges ápolásával szent életét meghosszabbította? Ő ez a csillag, Kossuth Lajos csillaga ragyogni fog, amíg egy magyar él Árpád és Szent István birodalmában. Száz estendő fordulója van a magyarok Megváltója születésének.

Huzzátok meg a harangokat!

Nyissátok ki a templomokat!

Tanítsátok a hazaszeretetre gyermekeitek!

Imádkozzatok testvéreim!

Imádkozzunk az apánkért, mi testvér nélküli véreim, magyarok!

Kossuth Lajosné.

A pozsonyi kiállítás megnyitása.

Éppen ma egy hete, szeptember 7-én nyílt meg a II. országos mezőgazdasági kiállítás Pozsonyban. A megnyitás szép ünnepek között folyt le. Ott voltak Frigyes főherceg, a kiállítás védnöke és családja, Széll Kálmán kormányelnök, Darányi Ignác földmívelési miniszter, Pálffy István, pozsonyi gróf, Desseffy Aurél gróf, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnöke és a diszmagyarban pompázó főrendek, nagybirtokosok, orsz. képviselők és a gazdák teljes számban.

A megnyitás alkalmával elhangzott beszédek igen jól érintették a mezőgazdasági és ipari haladásunkat, melyek karöltve kell járjanak. A kiállítás pedig egy gazdag és tanulságos képét adja Nyugatmagyarország gazdasági életének. A hely, a szépséges Dunaliget már magában szép keretet szolgáltat a szebbnél-szebb kiállítási épületeknek, melyekből olvasóinknak már lapunk előző számaiban bemutattunk többet.

A kiállításnak igen szép számu látogatója volt egész héten. Második napon közel háromezer főnyi gazdát vonzott a VI. országos gazdakongresszus Pozsony városába. A gazdaközönség zömét a pozsonymegyei kisgazdák csoportjai képezték, kik a nagy- és középbirtokosoknál számarányban jóval többen voltak. A kisgazdák felvonulása igen szép, festői képet nyújtott a pozsonyvidéki sajátos népviseletek érdekes tar-

kaságával. Az egyes községek csoportjai a következő rendben vonultak fel: elől a zászlóvivő lobogtatta a magyar nemzeti lobogót, utána leányok érdekes, tarka ünnepi ruhákban, majd a legények és végül a szülők, meg öregek léptek kor-rendben egymás után. A csoportot egyik előljáró vezette el Darányi miniszter előtt s minden falu elhozta az ő buzakalászból font koszoruját, hogy letegye az élet igaz jelét a földmívelési miniszter lábai elé, aztán éljenezve vonultak tovább a kiállítás főútján. Közbe három népies rezes banda harsogtatta a Rákóczi-indulót. Ilyen és ehhez hasonló népünnepek járnak a kiállításon nap-nap után s hiszszük, hogy akik csak tehetik, megnézik a tanulságos és szép mezőgazdasági kiállítást Pozsonyban.

Magyar Gyula.

A kivándorlás.

A magyar gazdatársadalom fölébredt régi álmából. Megmozdult. Nemesak tudatára jutott annak, hanem érvényesíti is, hogy *a kié a föld, azé a haza*. Lenéztek, kisebbitettek bennünket, akik ennek a földnek rögeit szántjuk, azok, akik ennek a földnek termékeit tovább adván, lefölozték a mi fáradságaink verejtékét. Ma már nem így van. Ma már megsüvegei az örmény, a zsidó is a földet művelő magyar embert. A diadal utján megyünk s ezért hálás köszönet illeti a magyar gazdák nagy vezéreit, első-sorban gróf *Károlyi* Sándort és a mi miniszterünket *Darányi* Ignácot.

A magyar gazdatársadalom megmozdulásának egyik legüdvösebb eredménye az, hogy végre szabályozzák a ki- és bevándorlás kérdését is. Hogy a koldusszegény galicziai kazár ne jöhessen be ide hozzánk csak azért, hogy kiszipolyozza a mi vérünket. Hogy keleti élelmességével elrabolja annak földjét, házát, barmát, meg a kenyeres tarisznyáját is. A gazdatársadalom megmozdulásának eredménye az, hogy a pozsonyi kiállítási gazdakongresszuson föllállt és beszélt *Széll* Kálmán belügyminiszter nevében *Sélley* Sándor belügyminiszteri tanácsos és bejelentette, hogy készen van az a kivándorlási törvényjavaslat, mely arra való, hogy magyar véreinknek idegen földön való elpusztulását megakadályozza. Arravaló, hogy itthon a megélhetést biztosítsa minden magyarnak, aki pedig mégis kivándorol, arra még ott a tengeren túl is terjeszsze ki a magyar állam az ő áldó gondviselését. Hogy aki idegenbe beteg, azt gyámolítsa, akinek hazasír a lelke, azt hazahozza. Mikor ez a törvényjavaslat törvénynyé válik, az lesz az egyik legszebb, legszentebb alkotása a magyar országgyűlésnek.

Mi a magunk részéről meg vagyunk győződve ennek a javaslatnak nagy és jótékony hatásáról. És mégis, a mi magyar véreink kivándorlásának megakadályozását csak egyben látjuk. Abban, hogy gazdaságilag fel kell virágoztatni Magyarországot. És ehhez szükséges, hogy esökkenteni kell az óriási haditerheket, hogy kevesebb legyen az adó. A kereskedő mozgó tőkét is épp úgy meg kell adóztatni, mint ahogy adózik a magyar föld. Ki kell verni a borhamisítókat Szent István országából, hogy meg legyen a magyar bornak is a tisztességes ára. Hasonlólag kell elbánni azokkal is, akik a magyar búzát hamisítják a román búzával, akkor majd meghalálja a magyar földműves is munkájának gyümölcsét. Es ezen a gyümölcsön se vásároljon mástól, csak magyar iparostól. Akkor nem lesz kivándorlás Magyarországból, ahol úgy is kevés a munkáskéz, akkor megtudunk élni itthon a magunk

becsületes emberségéből és megtanuljuk ismerni a költő szent szavát, hogy ez a föld az, a magyar föld, melyen a magyarnak élni és halni kell!

Mátyás király gyertyatartói Sztambulban.

Karácson Imre dr. pééri esperes, a ki néhány nap óta Konstantinápolyban időzik, érdekes levelet küldött onnan, melyben ezeket írja:

Ismeretes történelmi tény, hogy Szulejmán szultán a mohácsi ütközet után Budára ment s a királyi kincstárban és a budai templomokban található értékes tárgyakat több ezer ládába csomagoltatva Konstantinápolyba szállíttatta. A budai Mátyás-templomnak, vagy mint akkor nevezték, Boldogasszony-templomának kincsei is hadizsákmányként Konstantinápolyba kerültek. E kincsek közül négy óriási tömör kandeláber mai nap is Konstantinápolyban van az Ajá-Szófia-mecset mihrábjának (oltár) két oldalán. E gyertyatartók magyar eredetéről megemlékezik a tizenhetedik századbéli török író, Evlia Cselebi is, akinek Magyarországról való utleírásai fordítását most készítgetem az Akadémia megbízásából. Itt tartózkodásomat fölhasználtam arra is, hogy az Ajá-Szófia mecsset gyertyatartóit megnézzem. E gyertyatartókról ugyan ismeretes volt eddig is, hogy Budáról származtak, de alig vette észre valaki, hogy a baloldalon levő szélső gyertyatartón Szulejmán szultán idejéből való török emlékvés van. Ez a fölirat, amelyet tudtommal még sehol sem közöltek, szépen olvasható török írással van bevésve a gyertyatartónak fal felül levő oldalára. A török emlékvészet a mecssetben ájtatoskodó muzulmánok bámészködása között lemásoltam s magyar fordításban itt közlöm:

A világ uralkodója, Szulejmán kán,
Kinek ellen nem állhat Gid, sem Bizsen,
Annyira megtörte Magyarország seregét,
Hogy a mező nem látszott a holtaktól.
Elpusztította a gyáva királyt,
A poklot tette helyévé, ezt igaznak tudd.
Templomát elégetvén, elrombolta Budát,
Kihozott egy-két szép gyertyatartót,
Elhozta az Ajá-Szófiába a világítót.
Az ellenség testét és lelkét tette benne olajjá,
Sugalmazva mondott annak emlékére tárikhót:
Örökké világítson a hit lámpása.

A hidsre 933. évében

Ennek az emlékvésnek évszáma mutatja, hogy a midőn Budáról megérkeztek a gyertyatartók, a szultán azonnal elhelyezte azokat az Ajá-Szófiában. Megjegyzem még, hogy a gyertyatartókon sem Mátyás király ezimerét, sem másféle jelvényt nem találtam.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete (Budapest, V., Alkotmány-utca 31.)

aratósi és cséplési árjegyzéke

megjelent és kívánatra bárkinek azonnal megküldetik

Érdekes ez a dolog ránk nézve, mert azt bizonyítja, hogy volt Magyarországnak fénykora, mely után kincseiből még a távol keletre is raboltak, most ugyan nem sok van.

A dohányzó gyermekek.

Most, az iskolai év kezdetén nem tartjuk fölöslegesnek, hogy úgy a tanítók, valamint a szülők figyelmét a dohányzó gyermekekre fölhívjuk, mert igen sok a dohányzó gyerekek száma.

Több orvosi tekintély után bátran elmondhatjuk, hogy a dohányzás a legfölsőlegesebb s legnélkülözhetőbb élvezetek egyike; rossz szokás s a mai divatnak indokolatlan követelménye. A dohányzó a legtöbb esetben nem tudja okát adni, miért dohányzik. Káros hatás mutatkozik a kezdőknél, hol maga a természet mintegy tiltakozását fejezi ki a megszo- kás ellen.

A mindennapi tapasztalat bizonyítja, miszerint a gyermek arcából mindaddig, míg a különféle ártalmas élvezetektől, melyek közé a dohányzást is bátran számíthatjuk, — tartózkodik: az ártatlanság, őszinteség, kedvesség mintegy kisugárzik; dohányzás folytán azonban a fiatal arc gyengéd, üde vonásai csakhamar megváltoznak. Már az először elhasznált dohány hatása is szédelés-, émelygés-, hányás- és főfájásban nyilvánul. Idővel, ha a dohányzásnak levertséget s kábultságot előidéző hatásai rettentik vissza az ifjat annak élvezetétől: arca elhalványul, testi fejlődésében akadályoztatik, vidorsága csökken, élénksége komolysággá változik át, teendői végzésében hanyagabb s különösen elzárkózott és tartózkodó lesz azok előtt, kik neki a dohányzást megtiltják.

A dohánynak mérges része a lélegző szervek nyálhártyáit izgatja s káros állapotot idéz elő; a legtöbb tüdővész és aszkóros beteg azok között találhatik, kik zsenge, fejletlen korukban kezdetek dohányozni. Nemesak a dohányzók, de a dohánynyal foglalkozók között is a betegségek egész hosszú sora váltakozik.

A dohány elégetésénél dohányzás alkalmával a nikotin mellett még több mérges anyag képződik, mint; szén-sav, ammoniák, kén stb., melyek ha csak kis mennyiségben is, füst alakjában a testbe jutván, a dohány káros befolyását növelik.

A szülők, gyámok, nevelők s általában az érdekeltek előtt nem lehet közömbös dolog, hogy a még fejletlen ifju test folytonosan mérget szí magába s így lassan ugyan, de biztosan sorvasztja önmagát, az idegrendszerben okozott zavarok által folyton satnyul az ifju test s tökéletes kifejlődésében akadályoztatik.

Ovnunk kell gyermekeinket a dohányzástól már csak a testi nevelés szempontjából is. De óvnunk kell azért is, mert ritkán tapasztaljuk, hogy a dohányos gyermekből és ifjuból munkaszerető derék ember válnék. Nem is lehet másképp, mert a dohány a fiatal velőre lankasztólag, kábítólag hatván, elveszi annak élénkségét, ruganyosságát s így az ifjunak sem ereje, sem kedve a dologhoz. Végre vegyük figyelembe azt is, hogy a pipázó gyermekek összebujnak, dőzsölnek s oly kihágásra vetemednek, mely különben köztük soha ki nem fejtett volna. Továbbá az is nagy erkölcsi veszély, hogy a sok pénzbe kerülő dohány kedvéért eladják holmijokat s ha más ut-

nines, *csaláshoz, lopáshoz* folyamodnak s gyermeki ártatlanságukból idő előtt kivetkeznek.

Legyenek tehát a tanítók lelkiismeretes figyelemmel s óvják meg az iskolás gyermekeket minden rendelkezésre álló eszközzel a dohányzástól. Legyenek éber figyelemmel a szülők és gyámok, hogy az iskolával karöltve egyöntetű irányban neveljék és óvják meg gyermekeiket.

• SZÖVETKEZETI ÉLET •

A tojásértékesítés.

Alig egy éve, hogy a Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete mozgalmat indított a tojásértékesítés szervezése tárgyában s a mozgalomnak máris szembetűnő eredményei vannak. A Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezetnek ezidő szerint 207 vidéki tojásgyűjtő központja van, amely a szövetkezet utmutatásai szerint szedi össze az egyes kistermelőktől a tojást, amelyet aztán a Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezetet külföldre szállít.

Az 1902-ik év első felében vagyis június 30-ig 4664 láda, vagyis 6,716,160 drb tojást értékesített a szövetkezet. Ebből Németországba és Ausztriába 2500 láda ment ki, ezért majd 200.000 korona folyt be. Angliába 1306 láda tojást vittek, mintegy 100.000 korona értékben. Egy 1/2 esztendői eredménynek ez mindenkit kielégíthet. A magyar tojást külföldön igen megkedvelték. Köszöni lehet ezt annak, hogy a Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezet a legnagyobb körültekintéssel, a legnagyobb óvatossággal vizsgálja mindég a tojás minőségét, úgy hogy külföldön rossz vagy kiesiny tojást a Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezet részéről kapni semmi körülmények között nem lehet, hanem csakis jó- és kifogástalan minőségű árut. Maga a csomagolás is, amelylyel a szövetkezet portékáját külföldre kiszállítja, oly kitűnő, a minőt ebben a formában csak nyújtani lehet.

Közöltük az adatokat, melyeket a szövetkezet nem régebbe tett közzé, hogy a tanulságokat levonjuk belőle. A magból csak gondos ápolás mellett lesz terebélyes és gyümölcsöt hozó fa. A tojásértékesítés szervezése a legjobb példa erre. Erős akarattal elbirtunk máris odáig jutni, amiről a legvérmesebb reményűek sem mertek álmodni. Igazán kívánatos volna, hogy a magyar nép józanabb része okulna ezen a példán. Mert itt még nincs a dolognak vége. 207 tojásgyűjtő állomás semmiesetre sem elég Magyarországnak ahhoz a nagy baromfiállományhoz, amelyet tökéletesíteni, szaporítani legujabban maga a földmivelési kormány igyekszik leginkább. Nincs az országnak talán egyetlenegy faluja sem, ahol tojásgyűjtő állomást ne lehetne létesíteni, ahol a faluk gazdaszonyai egy-két hét leforgása alatt össze ne tudnának gyűjteni egy láda tojást, amelyet a Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezethez juttatva, az kellően értékesítene. Az, hogy a nagyban való értékesítés mily előnnyel jár, már többször kifejtettük. Falun a tojást elkotyavetyélik, tyukászoknak s a tojásgyűjtő szeszálóknak potom pénzért. Mig ellenben ha azt a tojásban szükölködő külföldre viszik, két, sőt háromszoros árát is adnak érte. Egy tojásnál ez az árku-

lömbség számba aligha jön, de ha millió és millió tojásról van szó, akkor a különbség már oly nagy, a mi minden falusi gazda háztartásában jelentékeny szerepet játszik.

Gondoljuk ezt meg jól. A példaszó azt mondja; hogy sok apró krajczárból lesz a forint. Addig, míg a magyar gazda a krajczárokon való spórolást a krajczárokkal való takarékos gazdálkodást meg nem tanulta, addig hasztalan vágyik ő sorsának javulására. Alakítsunk mindenütt, ahol csak lehet tojásgyűjtő szövetkezeteket, a többi lassanként magától jön.

Gazdák Biztosító Szövetkezete folyó év június 30-án tartott közgyűlési határozata alapján az életbiztosítási ágazatot is megkezdte. Az első félévi mérlege a tűz- és jégágazatokban tanúságát adta annak, hogy a gazdaközönség kezdi a szövetkezésben rejlő erőt, előnyt felismerni, mert fokozatosan veszi igénybe a szövetkezetet biztosításainak feladásánál. A díjbevétel az év első 6 hónapjában, a múlt év hasonló időszakának kétszeresére emelkedett; ellenben úgy a tűz-, mint a jégkárok eddigelé oly mérsékeltek, hogy remélhető, miszerint az idei üzletév is felesleggel fog záródni, a mi által a biztosított tagok múlt évi díjvisszatérítési hányada emelkedni fog.

Torontálmegyei szövetkezetek közgyűlése. Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó torontálvármegyei gazdasági szövetkezetek augusztus 23-án népes gyűlést tartottak Nagybeeskereken. A gyűlés elnöke, Poroszkay Béla által előterjesztett egyes indítványok érdekes eszmecserékre adtak alkalmat, melyek bizonyosságot nyújtottak arról, hogy szövetkezeti életünk egészséges fejlődésnek indult és az egyesített erőben rejlő hatalom a legkisebb szövetkezet igazgatását is áthatja. Határozatba ment, hogy a szövetkezeti magtárak létesítése és nevezetesen egyes góczpontokon, több kisebb szomszédos szövetkezet által közös erővel leendő felépítése és fentartása buzgalommal és ernyedetlen tevékenységgel előmozdítandó; egyelőre Nagybeeskereken, utóbb a vármegye más helyén is központi baromfitenyésztő és értékesítő telepet szerveznek. Végre, hogy a községségi szövetkezeteknek a cselédpénztárról szóló törvény végrehajtását nemesak erkölcsileg, hanem anyagiilag is elő kell mozdítaniok.

*Bő áldás van, jó a termés,
Legyen vigáság és nevetés!*

*Busult eleget a magyar
Végre kaczagni is akar!*

•Góbbéságok• kaczagtató székely históriák és elbeszélések. Ezt az érdekes és mulatságos könyvet a „Független Ujság” előfizetői kedvezményes árban: **2 korona helyett, csak egy koronáért és 20 fillér postai díjért** rendelhetik meg az irónál. Legvezélszerűbb az 1 kor. 20 fillért utalványon beküldeni *Péterfy Tamás*. IX. Budapest. Köztelek czimre.

• TÖRVÉNYKEZÉS •

Háromszáz vádlott. Péterváron a karkovi zendülés ügyében megkezdtek a végtárgyalást. A tárgyaláson Muraviev igazságügyminiszter is megjelent s jelen lesz a tárgyalás egész folyama alatt. A nagy zendülésnek tudvalevőleg háromszáz vádlottja van, de egyelőre csak negyven vádlott ellen tartják meg a tárgyalást. A zendülő parasztok mindegyikét szuronyos katona kísérte a terembe. Idegent nem bocsátanak be a tárgyalásra, mert a tárgyalás titkos.

Egy párnáért harmadfélévi fegyház. Ezt a kegyetlen büntetést mérte az egri törvényszék özvegy Kernács Györgyné vécsi lakosra, egy alig 5 forintot érő párna miatt, melyet a Pollák József nyitva levő istállójából lopott el. Vádlott felebbezése folytán ma került ez az ügy a budapesti királyi ítélőtábla tanácsa elé, amely a büntetést 1 évi börtönre leszállította.

Ártatlanul halálra ítétek. Az olasz igazságszolgáltatásnak is megvan a maga botránja. Másfél évtizeddel egy halálos ítélet kimondása után kitünt, hogy a bíróság tévedett. Vicenze városban 1888. június 25-én meggyilkolva találták Evangelista Griponi földbirtokost. Terhelő bizonyságok sulya alatt pedig letartóztatták a négy Urbani tertvért, egy Panarotto nevű parasztot és annak fiát Antoniot. A bíróság széleskörű vizsgálatának az lett az eredménye, hogy Panarottot és fiát fölmentették, de az Urbani testvérek közül hármat halála ítétek, a negyediket pedig 10 évi fegyházra. Királyi kegyelem a halálos ítéletet élethossziglani kényszermunkára változtatta. Azóta immár közel másfél évtized múlt el. E hosszú idő alatt kettő az elítéltek közül meghalt a börtönében, még utolsó órájukban is hangoztatva ártatlanságukat. A másik kettő pedig most is börtönben sinylik, összetörve, megvénülve a szenvedések és a lelki kínok következtében. Arsignano bíróságához most följelentés érkezett, hogy ártatlan embereket ítétek el a valódi gyilkosok helyett. A levél írója maga követte el a gyilkosságot és kegyelmet kér. Az igazságügyminiszter maga vette a kezébe az ügyet, hogy mielőbb kiderítse a valóságot és rehabilitálja az ártatlanul elítélteket, ha csakugyan ártatlanok.

A görög pap és hivei. A budapesti görög egyháznak alig néhány családból álló hivei, örökös hadilábon állottak lelkészükkel, Trojánosz Germánoszszall akinek még a nyelvét sem értették, mert Aténből hozatták a magyar fővárosba. Végre is kiadták neki az utat, de a pap nem tágitott, mire Lyka Emil főgondnok megparancsolta Maraki Miklós sekrestyésnek, hogy szedje le a pap ajtaja fölött függő Görög-Keleti Egyház Plébánia Hivatala jelzésű táblát. A sekrestyés szót fogadott a Trojánosz Germánosz mindkettőjüket lopás miatt följelentette. A büntetőjárásbíróság a vádlottakat fölmentette, az ügyészség azonban hatóság elleni rágalmazás miatt vádat tett a lelkész ellen, a kít a járásbíró két heti fogházra ítelt. A törvényszék főlebbviteli tanácsa jóváhagyta ezt az ítéletet, a mi

ellen a pap semmiségi panaszszal élt. A Kuria első tanácsa helyt adott a semmiségi panasznak s a vádlottat, a ki különben azóta Konstantinápolyban telepedett le, fölmentette az ellene tett vád alól.

Egy urasági inas. Konka Mihály urasági inas volt s mikor ezzel a pályával végzett, tolvajjá lett. Legutóbb a miniszterelnöknél volt szolgálatban s mikor onnan elkerült, szövetkezett egy Polákovics Károly nevű foglalkozás nélküli emberrel s a Nefelejts-uteza egyik házában betörést követtek el. Mikor az ellopott takarékpénztári könyvet értékesíteni akarták, kézrekerültek. Mult héten tárgyalták a büntetőtörvényszéknél a lopást s a bíróság Konkát egy évi börtönre, Polákovicsot pedig két évi fegyházra ítélte.

**Azon t. előfizetőinket, akiknek előfizetése augusztus hó 31-én lejárt és akiknek előző számunkhoz postautalványt mellékelünk, felkérjük, hogy előfizetésüket mielőbb be-
küldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.**

A „Független Ujság” kiadóhivatala.

A pozsonyi kiállítás napirendje.

Szept. 15-én délután 2-kor, lóverseny. Este 10-kor mozgófényképek.

Szept. 16-án délután tornaegyesületi versenyek. Este 8-kor tűzijáték.

Szept. 17-én este 8-kor a budapesti és pozsonyi honvéd és a kassai 34. ezred zenekarainak hangversenye. Virágcsata. Este 10-kor mozgófényképek.

Szept. 18-án gyümölcskiállítás, délután 2 órakerékpárverseny. Este 8-kor velencei diszkivilágítás.

Szept. 19-én gyümölcskiállítás. Este 10-kor mozgófényképek.

Szept. 20-án gyümölcskiállítás. Este 8-kor velencei diszkivilágítás. Nagy álarozos farsangi mulatság.

Szept. 21-én kertészeti tanácskozás. 4 órakerékpárverseny. Gyümölcskiállítás bezárása. Este 6-kor kiállítási sorsjegyek húzása.

Szept. 24-én d. e. 9-kor II. szőlészeti és borászati értekezlet, szőlőkiállítás. Labdarugójáték.

Szept. 25-én d. e. 9-kor II. szőlészeti és borászati értekezlet.

Szept. 26-án d. e. 9-kor II. szőlészeti és borászati értekezlet, szőlőkiállítás bezárása, nemzetközi ebkiállítás.

Szept. 27-én nemzetközi ebkiállítás és nemzetközi mukotorék-verseny borzra és rókára.

Szept. 26–28-án nemzetközi ebkiállítás és nemzetközi mukotorék-verseny borzra és rókára. Labdarugójáték.

A kiállítás területén mindennap d. e. 11–1 óráig és este 5–12 óráig katonazenekar játszik.

Ferencz Ferdinánd főherceg — tengernagy. A király Ferencz Ferdinánd főherceget tengernagygyá nevezte ki. Ferencz Ferdinánd az első főherceg Ferdinánd Miksa óta, akit a király ezzel a méltósággal kitüntetett az osztrák-magyar haditengerészet kötelékén belül. Ez ideig Spaun báró tengernagy volt az egyedüli tényleges admirális, három admirális: Eberan, Hintze és Pítner nyugalomba vonultak. Károly István főherceg viceadmirális a haditengerészetünknek.

Erzsébet királyné halálának évfordulója. Erzsébet királyné halálának szeptember 10-én volt évfordulója alkalmából Széll Kálmán miniszterelnök átiratban hívta meg a képviselőház tagjait a budavári koronázó templomban tartott ünnepélyes gyászmisére. Az istentiszteleten a budapesti időző miniszterek és az összes hatóságok előjárói résztvettek. E napon különben országsszerte általános volt a kegyelet szent emléke.

Levél az amerikai Kossuth-szobor megalkotójának. Perezel Lajos klevelandi közjegyzőtől, az amerikai Kossuth-szobor bizottság érdemes és kiválóan hazafias elnökétől levél érkezett a debreczeni Tóth András mesternek, az amerikai Kossuth szobor jeles alkotójának a czimére. Az augusztus hó 21-éről, Klevelandból keltezett levél következőképpen hangzik:

Tekintetes Tóth András urnak Debreczen.

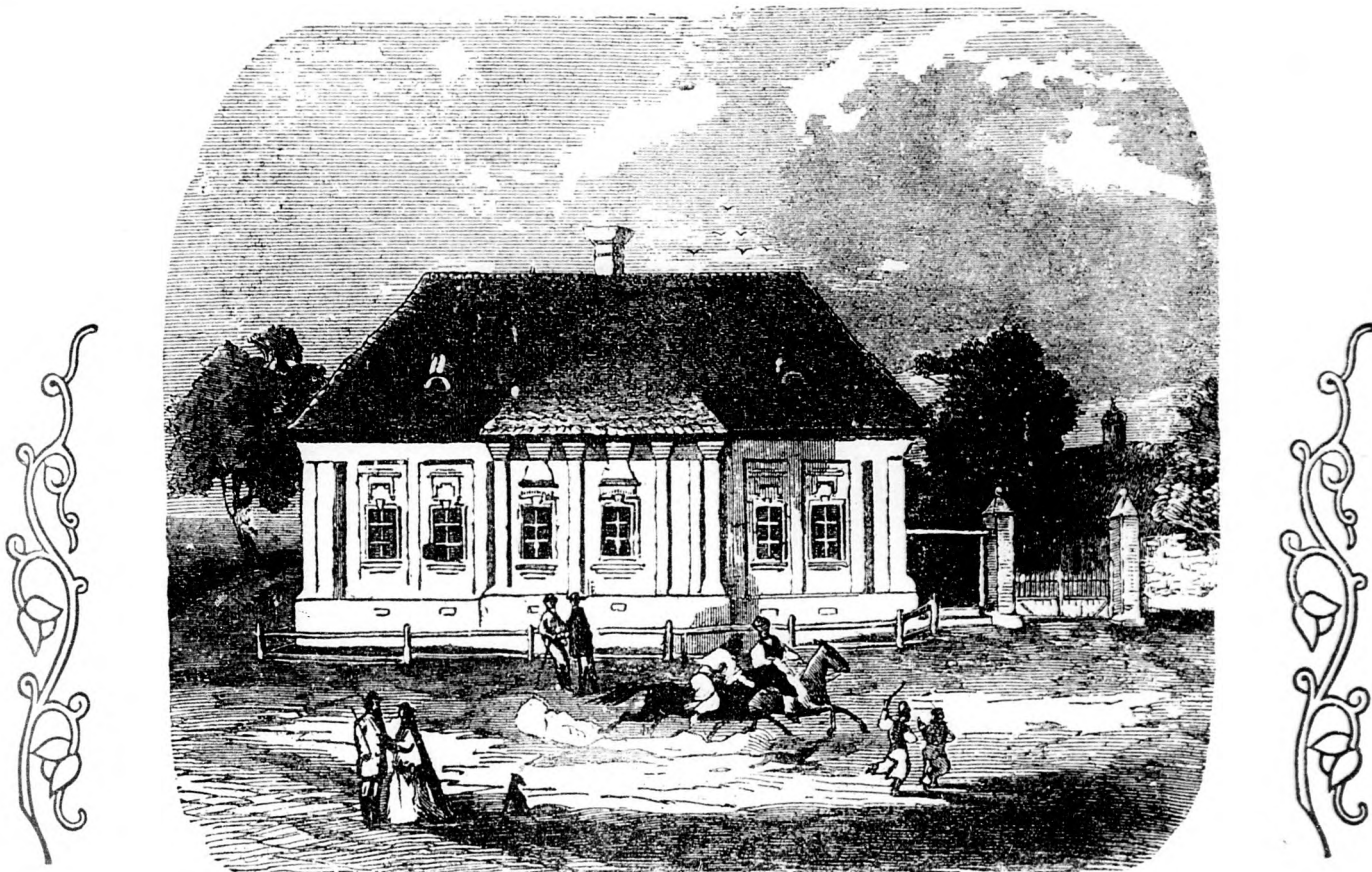
Kedves mester! Mellékelve van szerencsém a klevelandi egyesült magyar egyletek közgyűlése által egyhangulag megszavazott tiszteletdíjjal egy »Kettőezer koronáról« szóló utalványban megküldeni.

Végtelenül örülünk utolsó levelében kifejezett azon szándékának, hogy személyesen ide fog jönni a leleplezés ünnepélyéhez s egyszersmind köszönetet mondok a becses levelével elküldött érdekes okmányokért. A szobor még mai napig nem érkezett meg New-Yorkba, de a szállító cégtől érkezett, hogy a szobor e hó 6-án lett Budapestről utnák indítva, s így valószínű, hogy e hét végén megérkezik New-Yorkba.

A legközelebbi találkozás reményében fogadja mindannyiunk szives üdvözlését. Tisztelő honfitársa: Perezel Lajos.

Feltámadt a ravatalon. Székelyhidről írják, hogy néhány nappal ezelőtt megbetegedett Jakobovics Mór ottani öreg kereskedő. — Kedden hozzátartozói kétségbeesve vették észre, hogy az öreg ember teste megmerevedett s kihült. Azt hitték, hogy meghalt a beteg s bejelentették a halálesetet az előjáróságnál. A halottkém a nélkül, hogy megtekintette volna a halottnak jelentett embert, kiállította a halotti bizonyítványt. Mikor elakarták temetni Jakobovicsot s éppen a koporsóba akarták tenni, a magához tért ember kétségbeesetten orditozni kezdett. Elképzelhető riadalom keletkezett erre, míg az orvos meg nem nyugtatta az embereket, hogy Jakobovics csakugyan él s eddig valószínűleg tetszhalott volt. A nagy izgalom azonban annyira megviselte a szegény embert, hogy következő nap már igazán meghalt. A halottkém ellen megindították a vizsgálatot.

Katonai találmány. Kleszky Ottó balassa-gyarmati zászlóaljparancsnok egy új czéltáblát talált fel, mely katonai körökben a legteljesebb elismerést aratta. A

Kossuth szülőháza Monokon (Zemplénmegye).

ki volt katona, tudhatja, hogy a ezéllövészetnél milyen immel-ámmal lövöldöznek a katonák, miután nem látják lövésük eredményét. Kleszky találmánya segített e bajon, mert ezéltáblája, ha lövés éri, azonnal eldől. A találmányra már az összes európai államokban szabadalmat vett, a brucki lövésziskolában kipróbálták és elfogadták s még csak az van hátra, hogy a hadseregnél alkalmazzák.

Lázadás a végrehajtó ellen. Drágos János szász-regeni kir. járásbírósi végrehajtó a minap kiszállt Görgény-Szent-Imrére, hogy Tanászi felperesnek a Sára János beltelkét birtokába adja. Azonban, midőn az eljárást a végrehajtó foganatosítani akarta, Sára hívei ellenszegültek az eljárásnak, úgy annyira, hogy esendőr-fedezetet kellett kérni. A helyszínére sietett esendőröknek a felbőszült népet alig lehetett esendes uton megfékezni. Csak akkor esendesedtek le s osztották szét, midőn a kirendelt 4 esendőr tüzet akart adni.

A babonás paraszt. Timon Mózes nagytopolveczi gazda 240 koronával fizette meg azt, hogy egyszerre akart meggazdagodni. Korpás Julia cigányasszony járt ugyanis nála, aki a hiszékeny emberrel elhitette, hogy azonnal gazdag emberré teheti, ha minden kívánságát teljesíti. Timon belement a dologba és 240 koronával lett szegényebb, a mennyiben a cigányasszony ennyit manipulált el tőle, különféle kiadások ezimén. A mikor felvilágosították róla, hogy lépre ment, feljelentette a cigányasszonyt, akit letartóztatott a esendőrség, de a pénz javarészét már elköltötte.

Hamis bankók. A tizkoronás bankjegyeket hamisítják. Ezt jelenti hivatalosan az Osztrák-Magyar

bank. A sikerült hamisítványokból több példányt értékesítettek. Olyan tökéletesen utánozták, hogy csak a kemény, erősen szatinírozott és így fényes papír az, amely a hamisítványokon feltűnik. A fényképészeti uton készült hamis bankjegyek a német oldalon 1292 sorozatszámval, a magyar oldalon pedig 080028 számmal vannak ellátva.

A juhászbojtár gazdatisztje ellen. Kévés József gyöngyösi gazdatiszt valamiért összeszidta a juhászbojtárt, mire ez felháborodva nekiment a gazdatisztnek s azt agyba-főbe verte a járomszöggel. Kévés amugy véresen, épp, hogy el tudott támolyogni dr. Keller Dávid orvos lakására, ahol eszméletlenül rogyott össze. Dr. Keller a mentőkért sürgönyözött, kik a közkórházba szállították a súlyosan sebesült gazdatisztet.

JENCS-féle

Magyar Restitutios-Fluid

lovak és szarvasmarháknek.

Gazdaságban nélkülözhetetlen.

Az állatok izomerejét fokozza, kitaratóvá, erőssé teszi; megátalja a lábak merev benulását, az intágulást s az ugynevezett pókosodást.

— **Ára 2 korona.** —

Postán 2:60 korona beküldése után bérmentve küldi:

JENCS VILMOS gyógy-szertára
Budapest, II. ker., Széna-tér I. sz.
Főraktár:

Dr. Egger, Nádor' gyógy-szertárában
Budapest, VI., Váci-körút 17.

• GAZDASÁGI DOLGOK •

Védsővényeket gyümölcsöseinknek!

Majdnem azt mondhatjuk, hogy a gyümölcs-termesztés hazánkban még mindig csak inkább kedvtelésnek tekintetik és hogy az tulajdonképpen kitünő jövedelmi forrását képezi a gazdának, sokan nem igen akarják elhinni. Igaz, hogy többen megpróbálkoztak a gyümölestermesztéssel, de csalódottan vagy abbahagyták vagy tele panaszszal emlékeznek meg gyümölestelepítéseikről, holott szerintük mindent elkövettek, hogy vállalkozásuk sikerüljön; pedig tán épp arról feledkeztek meg a mi legfőbb: — *védsővényekkel ellátni a gyümölcsösöket.*

Hazánkban utazva sajnálattal tapasztalhatjuk, hogy oly helyeken, melyek a természettől mintegy rendeltetve vannak a gyümölestermesztésre, alig találhatunk egy-két gyümölcsöst, amelyről elmondhatnók, hogy megérdemlik a „gyümölcsös” nevet és ha kérdezzük e jelenség okát, rendszeren a talaj, az éghajlati és nedvességi viszonyokat emlegetik, melyek miatt jó gyümölcsöket nem lehet létesíteni, emiatt aki rá szánta magát az is megbánta.

Ha azonban közelebbről vizsgáljuk a helyi körülményeket, rá jövünk, hogy a gyümölestermesztők sok mindent megtesznek ugyan, hogy vállalatuk sikerüljön, de egyet és pedig a legfőbbet kifelejtik a: *védsővényeket emelni.*

Igen, a védsővények azok, melyek a szelek ellen nemcsak hogy védik gyümölcsöseinket, hanem a környezet légkörét is melegebbé teszik, mert az ültetvények között a levegő átmelegszik, a mi az éghajlat megváltozásával egyenlő.

A védsővények nemcsak sík területeken bírnak nagy fontossággal, hanem hegyes vidékeken még nagyobb szerepre vannak hivatva, ahol a viharok még erősebben ostromolják az ültetvényeket.

A védsővények létesítésénél, hogy azok ezéjüknek megfelelően tisztában kell lennünk.

1. A kiválasztandó fanemekkel és hogy azokat miként ültessük?
2. Hová ültessük azokat?
3. Hogy készítsük elő a talajt az ültetésre?

A kiválasztandó fanemeket és azok mikénti ültetését illetőleg, a legtágasabb kombinációknak van helye, amelyre nézve a helyi viszonyok lesznek irányadók. Miért is a gyümölestermesztő ügyessége és körütekintésétől függ, hogy a fanemeket kiválasztani és azok ültetési módját eltalálni tudja.

A fanemek közül első és legfőbb szerepet játszanak a tülevelű fák és pedig; a *lucz-, erdei-, vörös fenyő* és a *boróka*. A lomblevelűek közül védsővényül a *nyírfák* lennének első sorban ajánlhatók, de ezek gyökereikkel erősen oldalt terjeszkednek és a férgeknek jó tanyát adnak, a miért nem a legjobbak; a jávorfélék közül a *körös levelű jávor* (Acer negundo), a *mezei jávor* (A. campertris) ajánlhatók. — A *bábványfa* (Ailantus glandulosa száraz), a *feketeégerfa* (Alnus glandulosa) nedves talajban, az *A. incant* (hamvas égerfa) szárazabb földbe való. A *gyertyán- és a szilfa* kitünő sarjképességüknél fogva ajánlhatók.

Szóval a gyümölcsösöknél védsővényül mindazon fák alkalmasak, melyek gyorsan nőnek, jól sarjad-

zanak, és a rovaroknak alkalmas tanyát nem nyújtanak.

Hogy már most, mely fanemeket válasszunk, mily széles legyen a védsővény, azt az uralkodó szelek határozzák meg, de minden körülmények között fő dolog, hogy a védsővény *sűrű* legyen, mert arra, hogy a fák szép növésűek legyenek, — mi sulyt sem fektetünk.

A faelegyítés tetszés szerint történhetik. Am minden viszonyok között megfelelő faelegyítést itt nem ajánlhatunk. Azt sem mondhatjuk meg, hogy a védsővényeket mely irányban vezessük, minő szélességben készítsük el? mert ezt mind a helyi viszonyok határozzák meg. — A sorban való ültetés nem szükséges, csak is arra kell ügyelnünk, hogy mint mondtuk, a védsővény *sűrű* legyen, mert ezélunkat csak így érhetjük el. Ez okból a sarj-üzemmód alkalmazandó és hogy az állandó gondozás és felügyeletnek sem szabad elmaradni, az magától értődik. (+)

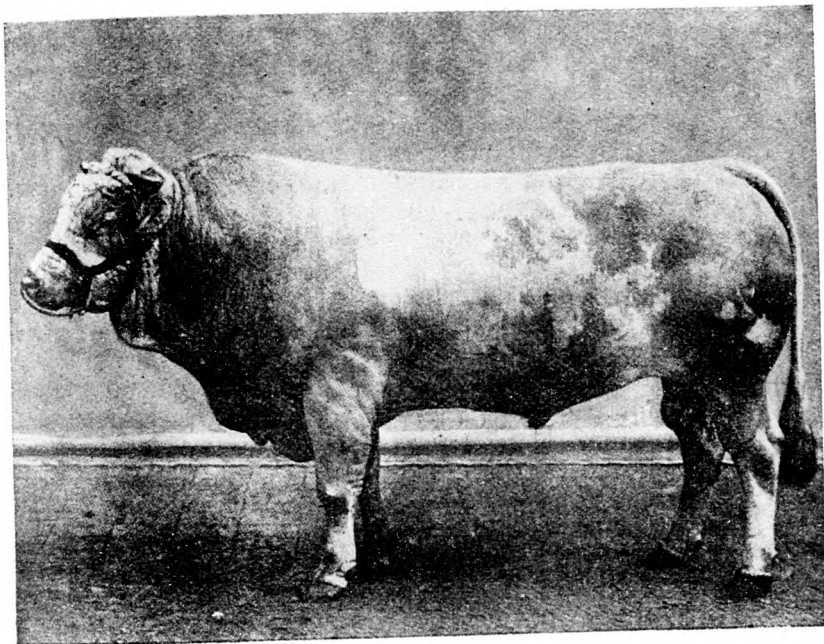
A torzsgomba és egyéb élősdiék elleni védekezés.

Az a hibás rendszer, amelylyel földmives népünk földjeit kezeli, ismét egy veszedelemmel szaporította buzatermesztésünket és ez a torzsgomba növénybetegség, mely az idén már ijesztő mérvben lépett fel és mely, ha gazdálkodásunkon nem változtatunk, éppen annak a gabonának a termését fogja lehetetlenné tenni, amelytől a magyar gazda minden reményét várja. A föld megmunkálásának hibás rendszere az élősdi betegségeknek képezi melegágyát, — a talaj kihasználásának hibás rendszere pedig a betegségek ellen való küzdelmet teszi lehetetlenné.

Hogy az élősdiéknek és a mindenféle férgeknek a szaporodását korlátozzuk, annak első kelleke, hogy azoknak fészket lehetőleg semmisítsük meg. Ilyen fészkeknek kinálkozik első sorban a tarlón maradt gabona törzse, ott fészkel a torzsgomba csirája, odarakja le álcázóját a heszeni légy. Első kellek tehát megsemmisíteni ezt a fészket, amit a tarlónak azonnal való alászántásával érünk el és pedig azért azonnal, mert takarás után a beárnyékolás folytán, a föld még puha és nyirkos lévén, annak szántása biztosan és könnyen eszközölhető, ami által még azt a ezélt is elérjük, különösen ha a szántást meg is fogasoljuk és utána meg is hengerezzük, hogy a mindenféle gyommagvak, a még nyirkos talajban és a hengerezés által ezen nyirkosságnak a talaj felső rétegébe való felszivódása folytán csirába mennek és szárazság esetében is kikelnek. Azt a kettős hasznot értük el tehát a tarlónak azonnal való felugarolásával, hogy a tarlóban lévő gomba- és rovarfészkek megsemmisítenek és a gyommagvaknak a továbbfejlődése korlátoztatik; de további hasznunk belőle az által is származik, hogy a levegőnek, esőnek, a napsugaraknak a behatása folytán a talaj érik, a levegőből ez által bizonyos alkatrészeket felvenni képes és porhanyós állapotba juttatjuk a talajt. A tarlónak a rendszeres azonnali felugarlása mellett, ha azt általánosságban mindenki végrehajtáná, oda juthatnánk, hogy a heszeni légy teljesen elpusztulna és ezáltal képesek lennének a buzát már szeptember hóban elvetni, a mi annak őszi megerősödését idézné elő, tehát a téli káros behatások ellen biztosítáná, de a korábbi vetéstől korábbi érést is várhatnánk és nem-

csak azt érnék el vele, hogy a jégverés, a rozsdapusztításának, ha csak két-három nappal is kevesebb esélyét kellene elszenvednünk, de annyival előbb is jelenhetnénk meg buzánkkal a világ piacznán; fogadják meg tehát tisztelt gazdatársaink jóakaratu tanácsunkat és ugarolják fel azonnal a tarlókat.

Egy másik hibás rendszere földmives népünknek, hogy kalászos után is vet buzát. Ez a hibás gazdálkodás onnan keletkezett, hogy hajdanában a szűz-erőben lévő földek megkivánták a termőerőnek az erőszakos kihasználását és tényleg az egymásután másodsor, sőt harmadszor is elvetelt buza jobban sikerült, mint az ugarutáni vetés; ma már azonban, épen ezen hibás gazdálkodás folytán erőfelesleg helyett legnagyobb mérvű erőhiány van földünkben, amely erő hiányának a következése nemcsak az,

Felsőbádeni szimmenthali bika.

hogy az elvetett növény benne nem bujálkodik, hanem legkivált az, hogy mindenféle betegségek iránt igen fogékony lesz, mint azt az állatvilágban a vérfertőzésből is tapasztaljuk, hol a folytonos beltenyésztés új betegségeket is szül és a szervezet úgy a már meghonosodott régi, mint az új betegség ellenében, a tenyészerő hiányossága miatt védekezni nem tud, mert gyenge testben nemcsak a fejlődési, de az ellenállási erő is hiányos.

Épen ezért azt ajánljuk, hogy ha csak lehetséges kalászos után senki se vessen kalászoszt.

Egy tenyész-szövetkezet bikája.

Németország gazdáinak élelmességéről tanuskodik az is, hogy ott az állattenyésztés fejlesztésére és az állatértékesítés előmozdítására ma már több tenyész-szövetkezet ellenőrzi a gazdák között a kitünő fajállatok tenyésztését. Célja a szövetkezeteknek, hogy közvetlen a gazdák közt közvetítse a szép fajállatok adásvételét, így is előmozdítván a nagyobb gonddal való nevelést s biztosabbá tevén a felnevelt állatok

eladhatását. Hasznot hajtó intézmény ez, vajha mi is utánoznánk! Képünk egy ilyen tenyész-szövetkezet bikáját mutatja be, a melyet az, a nemrégiben megtartott mannheimi kiállításon állított ki.

A mozgás befolyása a tyukok tojóképességére.

Tudvalevő dolog az, hogy úgy a tojáslerakásra, valamint a takarmányértékesítésre a tyukok mozgása, kapargálása s elodelkeresgélése, egyszóval az elfoglaltság kedvező befolyással van. Ezt bizonyította újabban az Egyesült-Államok utahi baromfikísérleti telepe, ahol az egész éven keresztül kint a szabadban mozgást végző tyukok után 26 tojással többet kaptak, mint az olyanok után, amelyeket zárt helyeken tartottak. A haszon tehát így minden egyes tyuk után, amely kint járhatott a szabadban, 84 fillér, míg a zárt helyen tartottak után csak 58 fillér volt. Bebizonyított továbbá, hogy a mozgás a tojások nagyságára nézve sem volt káros befolyással. Sőt a mint a kísérletekből látható volt, a tyukok testsulya sem csökkent a mozgás folytán s a nyugalomban lévőknel nem emelkedett. Az egyes tojások csak nagyon kevéssel voltak sulyosabbak az ólban tartott tyukoknál. Tekintve azonban a szabadban járó tyukok bővebb tojóképességét, az általuk produkált összes tojások sulyra is kedvezőbb eredményt mutattak. Azonfelül a több mozgást végző tyukok tojásainak kikelése is kedvezőbb

volt. Ha tekintetbe vesszük azt, hogy az állandóan zárt helyen tartott tyukok mennyivel több takarmányt fogyasztanak, a kihasználás mintegy 22%-al látszik a tyukok szabadban való járatása mellett szólni.

Az állatápolási és állatgyógyászati termelvényeket, melyek a mi tulnyomóan földmivelő és állattenyésztő országunkban oly nagy szükségletet és fogyasztási cikket képeznek, mindeddig külföldről szállították hazánkba s e révén is százezrek mentek ki tőlünk, újabb időben ezek már hazai készítésben és a külföldit felülhaladó jó minőségben, de jutányosabb áron kaphatók Jenes Vilmos gyógyszerárában, Budapest, II., Szénatér.

Őszinte elismeréssel kell adózni Jenes Vilmos gyógyszerésznek, hogy az állategészség és állattenyésztés emelése érdekében feladatává tette az állatgyógyászati cikkek készítését s azok jutányosabb áraival nagyobb elterjedésüket és közhasznú kihatásaikat elősegítse.

• MULATTATÓ •

Erzsébet.

1898. szeptember 10.

*Őszi napsugárnak fénye árad szerte,
Hervadó virágra, hallgató berekre.
Szellő lebbenése ingatja a fákat,
Suttogó ligetben méla bánat támad.
Gödöllői eziprus busan hajtja ágát,
Énekes madárka leereszti szárnyát.
Mintha éreznének szomorú regéket
S volna bus a lelkük mély sejtelmük végett.
Mintha tudnák Róla, hogy hiába várják,
A magyar királyné
Nem keresi többé dalos erdők árnyát.*

*Messze, távol innét, tengereknek partján
Áll a költő szobra — most feledve, árván. —
Korinthi oszlopok szerte, szétomolva,
Mintha mindegyike tört darabja volna
A görög dicsőség ősi, nagy hírének...
— Márcánkyöböl álló, szétzuzódott ének! —
S a kinek a lelke volt dalok forrása,
Száll felé a mélyből tengerek zugása,
Márcányszive érez, szeme ködbe réved,
Ó, magyar királyné,
A te édes Heinéd hiába vár téged!*

*Csillagot hullajtó csendes éjszakákon
A budai várra ráborul az álom.
Ám ott az öleiben fejedelmi kertnek,
Halovány virágok ébrednek, könnyeznek.
Hervadó szép rózsák fejüket lehajtva,
Harmatséppet ejtnek sárguló avarra.
Rohanó Dunának bus hirt hozó habját
Gyöngyvirág, lilium oly fájón hallgatják:
Ne várjátok immár árva kis virágok,
Még halt a királyné
Jó édes anyátok: hiába várnátok!*

Magyar Gyula.

HARCZBAN A SZABADSÁGÉRT.

A „Független Ujság” eredeti regénye. (Vége.)

Az öreg nagysokára kimondotta a javaslatát.
— Van itt a közelben egy kőedény gyártó.
Azzal beszélni kell, de úgy, hogy valami uton-módon
megne tudja és a kőedények anyagába bele kell ve-
gyíteni a fényes gyémántokat. Aztán, mint kőedényt
a legkönnyebb szerrel elvihetik gyanu és félelem
nélkül.

Ez a terv bevált.

A két zsák kincset elzárták egy szek-

rénybe. Aztán lepihentek mind a hárman. Nem za-
varta semmi az álmukat, még a kincs sem. Az öreg
Incze otthonról álmódott. Láta az unokáját. Gyönyör-
ködött benne, hogy mennyire megnőtt. Még a Darut,
meg a Bindát is eléje hozta az álom kép, azt a két
ökröt, melyek a keze alatt valának. Boldog volt az
öreg, még álmában is.

Szabadosnak más álma volt. Ő Palma grófnőt
látta, de úgy, amint azt a haldokló angol tiszt el-
beszélte. Nyargaló paripán, kibontott haja lobogott
és úgy vezette a magyar fiukat győzelemre a burok
szabadságharczában. Szinte belefáradott a boldog-
ságba Szabados Dénes.

Arkossy Palma grófnő szintén otthonról álmo-
dott. És azt hozta eléje az álmok angyala, amit szive
kivánt. Oltár elé lépett Szabados Dénessel, a derék
honvéd kapitánnyal. Édes volt mikor elmondhatá
az igent...

Aztán fölébredett.

Elbeszéltek álmaikat mind a hárman, amikor
fölkeltek. Szabados a kincsek után nézett, hogy meg-
vannak-e?

— Miért félted? — kérdezte Palma mosolyogva,
amint fölnyitották a szekrényt.

— Sok keserü könnyet kell letörölni ezeknek.
Sok szegénynek kell, hogy kenyeret adjanak, az
árvákra ruhát, az öregeknek koporsót a végtisztes-
séghez. Csak azért becsülöm, mert a másé. Ha az
enyém volna, nem félténém, nem vigyáznám.

— Nem vigyáznál a kincsedre? ... — szólt esen-
desen Palma.

— De vigyázok arra, ami van. Az élő gyé-
mántra és az te vagy Palma. Rád vigyázok én most.
Kisérem lépteidet, gondolataidat, álmodat... mert
szeretlek. Te vagy az én legdrágább kincsem.

Palma grófnő szintén megvallotta, hogy szereti
Szabados századost. Aztán egymással elmerülve nem
beszélgettek, hanem csak suttogtak.

— Hej, haj! — sóhajtott az öreg Incze, — itt
jó, hogy én vagyok, aki az öreg csontjait a magyar
haza szentelt földjében akarja lerakni, különben egy
más ember régen kirabolhatta volna a kincses
zsákokat.

— Nem úgy van az öreg Incze, — szólt Palma
grófnő, — tudom én, hogy nehéz annak lopni, aki
egy hosszú életen volt becsületes. Nem félek én tő-
led! Azért biztam a te őrizettedre magamat. Pedig azt
hiszem, hogy drágább vagyok azoknál a hideg fényű
gyémántköveknél.

— Ezerszer drágább! — szólt Szabados.

— Drágábbnak drágább, — beszélt az öreg
csendesesen, — de még is csak előbb azt helyezzük
biztonságba, mert ez sok életről beszél...

Szabados ajánlkozott, hogy elmegy az öreggel
a kőedénycsinálóhoz. Szétteltekintenek és visszajönnek.
Palma beleegyezett. Ő addig a szobában bezárva
maradott.

A kőedénykészítés nem is olyan nehéz mester-
ség, főleg ha formákba öntik. Ezt tapasztalták Sza-
bados és az öreg Incze. Látták, hogy három darab
kővázába bele lehet rejteni a gyémántokat, hanem
a keverést nem végezheti a kőedényes legény...
Meglátja a kincset és akkor vége.

Megvették a formát és szereztek hozzá ezemen-
tet, haza vitték a lakásra és ott öntötték meg a há-
rom darab kőedényt. Rosszul sikerült, de becses volt,
mert benne vala a két kis zsák gyémánt...

Szabados még festéket is vásárolt és bemázolta

az edényeket kívül-belül. Így az esetleg kiálló gyémántok nem láthatók.

Használat után visszaadták a formát a kőedényeknek. A lakást fölmondották és távoztak, hajóra ültek.

Pálma grófnő azt tanácsolta, hogy ne szálljanak egy hajóra, mert ha hajótörés éri, akkor elvesznek a kinesek. Vége a jótékonyságnak, nincs amivel az árvák és özvegyek könnyeit enyhítsék. Ő az öreg Incezével más hajón megy, Szabados ismét másra induljon. Nehéz volt az elvállás, de engedni kellett. Szabados százados az ő kőedényével csak egy héttel később indulhatott utnak Európa felé.

Mikor hajóra szálltak: Pálma és az öreg Inceze, Szabados nehezen bucsuzott szerelmestől. De parancs volt, engedelmeskedett.

A hajón az vala a Pálma grófnő első szava Incezéhez, mikor elindultak:

— Látod öregem, így a szerelmét is kipróbálhatom. Ha szeret, akkor vissza jön hozzám. Ha nem szeret, akkor a nagy kinesel elvitorláz Amerikába és engem elfeled.

Az öreg rátekintett a grófnőre.

— Nem tudunk mi lopni méltóságos grófnő. Legalább kineset nem. Más fajta ember kell arra, mint Szabados Dénes, meg én...

— Otthon beszélünk öregem...

A századik napon, hogy elváltak a szerelmesek újra találkoztak Arkossy gróf kastélyában. A kis kápolna előtt egy boldog pár jött, a nép sorfalai között. A pap áldást adott rájuk az anyakönyves beszédje után.

Ez az igazán boldog újpár Szabados Dénes honvédszázados és Arkossy Pálma grófnő volt. A burok szabadságharczából haza került hadfiak — titokban, — sok szépet beszélnek el a vidéken. De nyíltan kihirdetni nem szabad azt, hogy ők Délafrikában harcban valának a szabadságért, mert az törvényben ütközik ám!

Hanem úgy négy szem között most is emlegetik a jó fiuk Szabados százados előtt:

— Hej, ha most mi ott volnánk?...

— Mi már véreztünk fiam! — nyugtatja meg a kedves ember. A kötelességünköt megtettük derekasan. Talán lesz még szükség reánk és a mi szolgálatunkra a szent bölcsőnknek, a magyar hazának, akkor ismét ott leszünk a harcmezőn a szabadságért és hazánkért. Addig csak tanuljátok meg szívből, lélekből azt a dalt:

*„Hazádnak rendületlenül
Légy hive óh magyar,
Bölcsőd ez, majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.
A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, habnod kell!”*

Arkossy Pálma grófnő pedig rendre járja a szerények házait. Abból a sok kinesből, melyet az angol tiszt hagyott reá nemcsak az özvegyek, árvák részére, hanem sok másnak juttat, mert jut. De hiába kérdezték tőle, hogy talán ő az a híres, csaták dícső angyala?... Nem mondja meg, eltagadja. Hanem az

öreg Incezének mégis elmondja és ilyenkor lánognak, égnak a szemei az ifju grófnőnek:

— Öregem! mi már voltunk harcban a szabadságért.

— De most is meghalunk a mi szép magyar hazánkért! — mondja rá csendesen az öreg Inceze Mihály.

Péterfy Tamás.

Apróságok.

Dewett és a skótok. A bur tábornokról sok apróságot irnak az angol lapok. Egybehangzóan azt mondják, hogy Botha kitűnő társalgó, Delarey kitűnő sakkozó, Dewett pedig megközelíthetetlenül zárkózott természetű. A „Saxon” hajón, mely a bur tábornokokat hozta Európába, ritkán sikerült Dewettet a társalgásba bevonni, holott a hajón levő számos angol tiszt az ő szájából szerette volna megtudni, mi módon menekült meg némely biztosnak látszó harcokból. De ha szóba elegyedett Dewett a tisztekkel, beszéde mindig jó humorról tanuskodott. Így egyszer egy skót tiszt azt kérdezte tőle, miféle angol csapatról félt legjobban.

— Bizonyos körülmények közt a skótoktól rettegtem — felelt Dewett.

— Miféle körülmények közt?

— Például ha skót élelem-szállító csapattal találkoztam, azt sohasem támadtam meg addig a míg meg nem tudtam, visz-e viskit (pálinkát) a kosikon. Ha vittek, nem bántotam e csapatot.

— Miért? kérdezte a tiszt.

— Mert a skótok utolsó csöpp vérükig harcznak, ha viskit visznek magukkal.

Zajos derűtség támadt Dewett szavaira, mert általános ismeretes a skótoknak az a tulajdonsága, hogy olthatatlan a szomjuságuk a viski pálinkára.

Szótalány.

Mit tesz a napsugár, mikor a földre száll?

Mit teszen a nyanya, ha pogácsát csinál?

Mind a két kérdésre *egy szóval* felelhetsz,

Egy tag, három betű, amit benem lehetsz.

A megfejtéseket legzélszerűbb levelező-lapon beküldeni. A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni. Megfejtési határidő 1902. szeptember hó 21.

A „Független Ujság” 36. számában közölt talány megfejtése
„Nap.”

Helyesen fejtették meg: Nagy Ibolyka, Vöröss Rózsa, Beke Mariska, Józsa Istvánné, Kőváry Jánosné, Száraz Elekné, Faller András, Biró István, Asztalos István, Ember Péter, Sánta Márton, Serres Elek, Szabó András, Bartos János.

A sorshuzásnál Sánta Márton (Magyar-Lápos, Dorkó) neve jött ki elsőnek, kinek a kitűzött jutalomdíj gyanánt Péterfy Tamás »Kis-Székely pusztulása« című regény kötetét küldöttük meg.

LEVELES-SZEKRÉNY.

Szónhegyi. (Szilágymegye.) Aki verset akar írni, először is a versformákkal legyen tisztában. Tehát nemcsak egy, de több irányt tanuljon át, mert hiába szép a gondolat ha nem tudja kifejezni. A beküldött vers a papirkosárba került. Ez megtörtént már másokkal is, még e sorok írójával is a fiatal korban. — **Lakatos István** urnak. Családi ügyekben nem avatkozunk. — **Hauer János** urnak. Forduljon ügyvédhez. A mi tanácsunk ilyen bizonyodalmatlan ügyben nem lehet alapos, mert az ügyet közelebbről nem ismerjük. — **Szepes Antal** urnak. Nem követheti. — **Seres Dénes** urnak. Czégeket nem ajánlunk, de a kértézet elége megbízható vállalat. — **Marton Pál** urnak. Valóban nem helyesen eselekedett, mikor állapotbetegség végett hozzánk folyamodott. Annak helye és illetékesse az állatorvos, mivel mi a távolság miatt és látatlanban nem sokat segíthetünk. Mi készsége állunk rendelkezésére bármely dologban való felvilágosítással, de az a beteg állat nem várhat a szerkesztő üzenet megjelenésére, hanem gyors orvoslást kíván, amit csak állatorvos nyújthat. — **P. K. Borsa J. I. Szent-Péter, A. M. Arkos, D. I. Veszprém, B. D. Káruj, B. I. Verőcze** sorsjegyei nem huzattak ki. Több sorsjegyről a jövő számban.

A „Független Ujság” szerkesztésére felügyel:

RUBINEK GYULA, országgyűlési képviselő,
a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének titkára.

Budapesti piaczi árak.

Budapest, 1902. szeptember 13 án.

Sabona. (Árak métermázsánként értendő.) *Buza* 14:00—16:00
K. Rozs 12:20 K-tól 14:40 K-ig. *Árpa* 11:20 K-tól 12:20 K-ig, jobb minőségű 14:00 K-tól 17:50 K-ig. *Zab* 14:80 K. *Tengeri* 10:20 K.

75.608/II/2/1902. szám.

HIRDETMÉNY.

A bábolnai m. kir. állami ménésbirtok tisztavéri szimmenthali tenyészetéből származó, **tuberkulinra nem reagáló**

15 darab fiatal tenyészbika

folyó évi október hó 20-án délután 1 órakor

a ménésbirtok kisbábolnai majorjában árverés útján eladásra bocsáttatik.

Ugyanez alkalommal eladásra kerül:

8 darab 4 éves, saját tenyésztésű muraközi fajta herélt igásló.

Az eladásra kerülő állatok leírását és eladási föltételeket tartalmazó jegyzéket a ménésbirtok igazgatósága Bábolnán, kívánatra megküldi.

BUDAPEST, 1902. szeptember hó 1-én.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

		Liszi ára .00 kg.-ként.							
Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
K	27 10	27 40	26 90	26 20	25 80	25 20	24 60	22 60	11 40
Buzakorpa finom 8 80 K, durva 9 00 K.									
Egyéb magvak: <i>mák</i> 25—28 K 1 q., <i>bab</i> fehér nagyszemű 16—40 K, aprószemű 24—32 K, <i>tarka</i> 20—20 00 K, <i>lencse</i> 28—43 K, <i>Jorsó</i> héjas 28—32 K, <i>lóhere</i> 46—56 K, <i>lucerna</i> 64—66 K, <i>baltaczim</i> 26 00—28 50 K.									
Takarmányvásár. Réti széna 520—740 fillér, muhar 660—760 fillér, zsupszalma 320—380 fillér, alomszalma 240—280 fillér.									
Juhvásár. Belföldi hizlalt ürű 34—42 K.									
Sertésvásár. Elsőrendű 320—380 kg. nehéz 86—88 fillér, 260—280 kg.-mos 76—82 fillér, öreg 300 kg.-on tuli 72—86 fillér, szerb 86—100 fillér.									
Marhavásár. Következő árak jegyeztettek: Hizott magyar ökör jobb minőségű 64—69—, középminőségű 54—64—, alárendelt minőségű magyar ökör 48—52—, jobb minőségű magyar és tarka tehén 58—66 00, magyar tehén középminőségű 56—60 00, alárendelt minőségű magyar és tarka tehén 46—, 58 00, szerbiai ökör jobb minőségű 44—68—, kivitel —, középminőségű 34—38—, szerbiai bika 46—67—, szerbia bivaly 38—44—, kiv. 50— koronáig métermázsánként élősulyban Élő borju 56—86 K.									

Budapesti központi vásárcsarnok árai.

Baromfivásár. Tyuk páronként 2 40—2 80 K, csirke 1 10—1 70 K, kappan hizott 3 00 K.—7 20 K. Rucza 2 60—3 00 K. Lud sovány 4—8 K. Pulyka sovány 4 40—4 60 K.

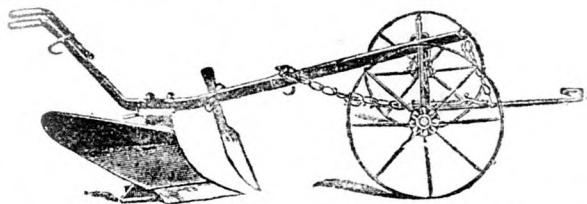
Tojás alföldi 72—74 K, erdélyi 56—58 K, ládánként. Tea. tojás 100 drb 4 40—4 80 K.

Tejtermékek. Teavaj 2 40—3 00, tejföl 64—76 fillér literenként, főzővaj 56—80 K, tehénturó 16—20 fillér kg.-ként.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés K. 0 00—0 00 1 q 16 00—17 00 Petrezselyem 100 kötés 00—0 00, 1 q 14—18—, zeller 100 drb 6 00 q 6 00—20 60, foghagyma 30—32—, vöröshagyma 100 kötés 00—40 drb. 1 60—2 00, fehérrépa, fejeskáposzta 30 00—32 00—, kelkáposzta 100 drb 4 00—8 00, vöröskáposzta 00—00—, fejesaláta 1 00—1 60, kötött saláta 0 00—0 00, burgonya rózsa 1 q 10 40—16 60, sárga 10 40—16 80.

BÄCHER RUDOLF

kizárólagos ekegyára
 Budapesten, VI., Nagymező-utca 68.
 Egy és többvasú aczélekei, és talajművelő esz-
 közei elismert elsőrangú gyártmányok.

MELICHÁR FERENCZ

kizárólagos vetőgépgyára
 Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.

A világhírű

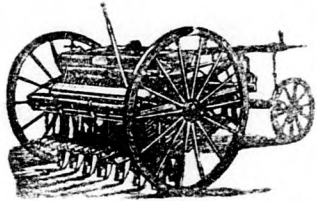
„Unicum Drill“ sorbavető gépek

egy sik mint hegyes talajon egyaránt kitűnően dolgoznak.
 Valamennyi magnum egy és ugyanazon vetőkorongokkal, a
 fogaskerekek kicserélése nélkül vethető.

Magyarországi vezérképviselő:

**Szüics
 Zsigmond.**

Kívánatra árjegyzék ingyen és
 bérmetve.

1901. évi forgalom 26000 mmázsa.

**Felhívjuk
 a t. cz. gazdaközönség
 figyelmét
 a budapesti
 gyapju-aukcziókra**

melyek idei második sorozata

f. évi szeptember hó 24-én veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Buda-
 pest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények
 a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben,
 valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket
 elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Gyapjuárverési vállalat

HELLER M. S Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

Pozsonyi Kiállítási Sorsjáték

1089 nyeremény 85.000 korona ért.

Főnyeremény 50.000 korona ért.

2-ik főnyeremény 10.000 kor. ért. * 3-ik főnyeremény 5000 kor. ért.

és számos mellényeremény. Sorsjegy ára csak 50 fillér. * HUZÁS VISSZAVONHATLANUL 1902. szeptember 21-én.

Sorsjegyek kaphatók: minden banküzletben, sorsjegy elárusítóhelyen
 és dohánytőzsdében, valamint a GAZDASÁGI EGYESÜLETEK OR-
 SZAGOS SZÖVETSEGÉNEK Kiállítási Sorsjegy Irodájában, Budapest,
 V., Nádor-utca 16. szám. — Dohánytőzsde és üzlettulajdonosok
 jutalék mellett kapnak sorsjegyet bizományba.

**TEJGAZDASÁGI GÉP-
GYÁRTMÁNYAINK és
ÖSSZES TEJGAZDA-
SÁGI CZIKKEINK**

**A II. MEZŐGAZDASÁGI
ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSON
POZSONYBAN**

(folyó évi szeptember 7-étől 28-áig)
külön pavillonunkban üzemben láthatók.

Kérjük b. látogatását.

FFHÉR MIKLÓS GÉPGYÁR R.-T.
 V., KÜLSŐ-VÁCZI-UT 80. SZÁM.

Alfa-Separator Részv.-Társaság

BUDAPESTEN

Iroda: V., BATHORY-UTCZA 4.

Gyártelep: VI., PETNEHÁZY-UTCZA 8—10.

Tejgazdasági gépgyár

Tejgazdasági eszközök és gépek gyártása.

Tejszövetkezetek és tejtelepek berendezése.

Árjegyzékek, tervek és költségvetések díjmentesen.

Alfa Laval Separatoraival eddig több mint 500 első díjat nyertek. — Évi gyártás körülbelül 45000 darab.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. sz., II. em.

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugy is mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900.

erkölcsi támogatásával

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400.000.— kor.
Alapítványok	1.268.080.— kor.
Tartalékok	111.053.60 kor.

Összesen . . . 1.779.133.60 kor.

Első évi fölösleg . . . 90.349.— kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az fizleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi fizetfeleslegből úgy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSA

photocznkografiai műintézete

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 13.

KÉSZIT:

mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET

Chemigrafia, chromotypia, photo- (auto)-typia, fametszet stb. után. Térképek, tervezetek, alaprajzok photolithografaiilag legszebben, legolcsóbban sokszorosítatnak

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltenek.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti kainitot szavatolt 12,4% tiszta káli = 23—24% kénsavas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót szavatolt 40% tiszta káli = 74—76% kénsavas káli tartalommal,

Kovasavas-kálit (dohánytrágyázásra) továbbá mindennemű egyéb

Műtrágyaféléket, azonkívül

Rézgáliczot (98—99%) elismert kitünő minőségben szállít a

„Hungária” műtrágya, kénsav- és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCZA 8.